

การค้าข้าวข้ามโขง: กรณีศึกษาการต่อรองทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นทางการ
ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่งที่พรมแดนไทย-ลาว

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เมษายน 2559

การค้าข้าวข้ามโขง: กรณีศึกษาการต่อรองทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นทางการ
ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่งที่พรมแดนไทย-ลาว

อรุษา ปัญญาอดแก้ว

วิทยานิพนธ์นี้เสนอต่อมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เมษายน 2559

การค้าข้าวข้ามโขง: กรณีศึกษาการต่อรองทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นทางการ
ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่งที่พรมแดนไทย-ลาว

อรุษา ปัญญาอดแก้ว

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

คณะกรรมการสอบ

คณะกรรมการที่ปรึกษา

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกริช สังขมณี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อานันท์ กาญจนพันธุ์)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อานันท์ กาญจนพันธุ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ศาสตราจารย์ ดร.ยศ สันตสมบัติ)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ยศ สันตสมบัติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี)

28 เมษายน 2559

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

แต่

คนตัวเล็กตัวน้อยทุกคน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ จะไม่มีทางสำเร็จได้ หากขาดอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อานันท์ กาญจนพันธุ์ ครูผู้ให้ความรู้ในทางวิชาการ อาจารย์คือผู้ชี้ทางสว่างในช่วงเวลาที่ผู้ศึกษาประสบความยากลำบากในการสื่อสารและร้อยเรียงข้อมูลภาคสนามจนออกมาเป็นวิทยานิพนธ์เล่มนี้ นอกจากนี้ผู้ศึกษาขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ศาสตราจารย์ ดร.ยศ สันตสมบัติ รองศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี ผู้ปูพื้นฐานทางวิชาการในช่วงแรกเริ่มของการเป็นบัณฑิตศึกษาและให้คำปรึกษาในช่วงแรกของการทำวิทยานิพนธ์จนถึงช่วงโค้งสุดท้ายของการผลิตผลงานเล่มนี้

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.จักรกริช สังขมณี ผู้มีส่วนช่วยให้ผู้ศึกษาได้พัฒนากรอบคิดทฤษฎีบางอย่างเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ผ่านการร่วมงานทางวิชาการชิ้นหนึ่ง จนถึงเวลานี้อาจารย์ยังกรุณาสละเวลามานั่งเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้ข้อวิจารณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการนำเสนอวิทยานิพนธ์เล่มนี้

ผู้ศึกษาขอขอบคุณชาวบ้านในพื้นที่วิจัยทั้งฝั่งไทยและลาว รวมทั้งผู้ให้ข้อมูลที่ไม่อาจเอ่ยนามได้ ขอขอบคุณสำหรับมิตรภาพและการต้อนรับขับสู้ผู้ศึกษาเป็นอย่างดีตลอดช่วงเวลาของการทำงานภาคสนาม ความช่วยเหลือจากทุกคนได้เปิดให้ผู้ศึกษามีที่ทางฝึกฝนวิทยายุทธ์ทางวิชาการอันจำกัดของตนเอง ในขณะที่เดียวกันก็ได้เปิดโลกทัศน์ของผู้ศึกษาผ่านการเรียนรู้เรื่องราวชีวิตของพวกเขาเหล่านี้

การทำงานภาคสนามข้ามพรมแดนของผู้ศึกษา จะเป็นไปด้วยความยากลำบาก หากไม่ได้รับการสนับสนุนจาก มูลนิธิ SEASREP ผู้มอบทุนในการวิจัยการค้าข้าวข้ามโขงชิ้นนี้ ทุนการศึกษาจำนวนนี้ ช่วยให้ผู้ศึกษาได้เดินทางตามเส้นทางของวัตถุประสงค์และทำความเข้าใจเรื่องราวในชุมชนที่เกี่ยวข้องเพียงพอที่จะนำมาพัฒนาเป็นวิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้

ผู้ศึกษาขอขอบคุณเพื่อนร่วมหลักสูตร หลิน จี๊อบ แจ็ค บุม บิว จิน เพย พิม ยุคล ปู่ตู เหมียวหวาน เอกซ์ ผู้ได้เลือกเส้นทางวิชาการที่นำพาพวกเรามาพบกัน อาจจะแปลก(แต่จริง)ที่พวกเราใช้เวลาส่วนใหญ่ร่วมกันด้วยความเฮฮาอย่างเหลือเชื่อในพื้นที่วิชาการแห่งนี้ อยากรู้ก็ตาม ทุกคนคือหนึ่งในกำลังใจสำคัญที่ทำให้ผู้ศึกษาพยายามเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้ออกมาจนได้ ขอขอบคุณคณาจารย์ในภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ทุกท่าน สำหรับความรู้ข้อแนะนำทางวิชาการที่เป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์รอบตัวได้เป็นอย่างดี

ขอบคุณสำหรับไมตรีจิต ความเป็นห่วง และความเอ็นดูที่มีให้เสมอมา ขอบคุณพี่เปิ้ลที่กรุณาช่วยประสานงานจนได้วันสอบป้องกันวิทยานิพนธ์เล่มนี้ และที่ขาดไม่ได้ ก็พี่ชื่นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ คอยติดตามและประสานงานธุรการของผู้ศึกษาและเพื่อน ๆ เสมอมา

กว่าจะมาถึงจุดนี้ ผู้ศึกษายอมรับว่าเป็นนักศึกษาที่นอกกลุ่มนอกทางอย่างมาก เนื่องจากทำงานและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กับการเป็นบัณฑิตศึกษาจนเกินกำลังที่ตนจะรับผิดชอบทุกหน้าที่ได้ ผู้ศึกษาขอบคุณทุกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทุกผู้คนที่ได้พบเจอ คนบางกลุ่ม บางคนได้กลายมาเป็นเพื่อนร่วมโลกที่เข้าอกเข้าใจและไม่ตัดสินกัน โดยเฉพาะเพื่อน ๆ ที่ “ปริมณฑลสาธารณะ” อย่างร้าน Book Re:public รวมไปถึงเพื่อนร่วมงาน ในมูลนิธิ Philanthropy Connections ที่ให้กำลังใจกันเสมอมา

ที่สำคัญมาก ขอขอบคุณน้องหมึกผู้เป็นทุกอย่างและเป็นกองทุนให้อย่างคงเส้นคงวา และที่สำคัญที่สุด ผู้ศึกษาขอขอบคุณครอบครัวที่ให้อิสระในการเลือกทางเดินแก่ผู้ศึกษาเสมอมา

อรุษา ปัญญาคุณแก้ว

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved